PROLETAREC JE DELAVSKI LIST ZA MISLEČE ČITATELJE

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze in Prosvetne Matice

OFFICIAL ORGAN OF J. S. F. AND ITS EDUCATIONAL BUREAU

ŠT. — NO. 2225 | Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 5, 1879. | CHICAGO, ILL., August 9, 1950 | Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave. 618 | LETO—VOL. XLV.

Pomoč staremu redu ne bo mogla poraziti ljudskih stremljenj

Ali bo Amerika mogla vzdrževati vse one vlade, katerim obljublja zaščito?—Umetno udihavanje življenja bolni zapadni Evropi

Mnogi kritiki Trumanove administracije ki so komunizmu in Rusiji prav tako sovražni kakor oni, ki so v vladi, odločno vprašujejo, kaj se je zgodilo z onimi 89 milijardami dolarjev, ki jih je kongres dovolil za oboroževanje ameriške pomorske, letalske in kopne sile? Zahtevajo preiskavo takoj, neglede na apele nanje, da zdaj, ko smo v vojni krizi, ni čas kazati svetu razprtij med nami pač pa nastopati enotno proti skupnemu sovražniku.

Vprašanje vseeno ostalo

Vendar pa prej omenjenega vprašanja niti še tolikšni klici v slogo niso mogli potisniti v molk.

Kako je, mogoče, da so nam ves čas pripovedovali, kako dobro smo oboroženi in da se nam vojaštva severne Koreje ni bati, ker je ignorantno, slabo izvežbano, opremljeno s starinskim orožjem.

A kar naenkrat pa so ta ton v vladnih in v armadnih krogih spremenili s pojasnjevanjem, da so naše vojaške posadke v Koreji nezadostne, da se jih ni moglo pravočasno opremiti s potrebno municijo in da se je napad na južno Korejo izvršil iznenada. Vojaštvo severne Koreje je opremljeno z zelo močnimi tanki sovjetskega izdelka, se pogumno bori neglede na izgube in naše čete so bile primorane na vsi fronti popuščati, južno-korejska armada pa se je razsula že v prvih par dneh vojne. Nekaj so jo spet zbili skupaj pozneje, a ameriškim četam je v neznatno pomoč.

Med ljudstvom veliko začudenja

Kako se je moglo dogoditi, da smo baš v mali Koreji izgubili toliko bitk, dočim se naša oborožena sila ponaša s tradicijo, da ni izgubila še nobene vojne? Bržkone je tudi v Koreji ne bo, a dejstvo je, da smo bitke v nji vseskozi v nad mesec dni dolgi vojni izgubljali in ne ve se še, kdaj se bo vojna sreča zaobrnila naši armadi v prid, ako že prej ne pride do kakega sporazuma.

Kako bo vlada mogla izpolniti svoje obljube?

Čim so komunistične čete severne Koreje udrle v južno, je Trumanova administracija spremenila svoje prejšnje stališče, da se ne bo več brigala za Korejo, ter izjavila, da bo njen južni del branila do zmage in podila severo-korejsko armado nazaj tudi preko njene prejšnje meje. Torej dokler ne bo okupirala vse Koreje. Ta svoj korak je predložila v odobritev vrhovnemu svetu ZN, ki je to začetno ameriško intervencijo označil za borbo Združenih narodov proti agresorjem.

Istočasno je Truman v svojem proglasu za obrambo južne Koreje obljubil Čiang Kaišku ter njegovemu ubežnemu režimu pomoč braniti Formozo ter takoj poslal tja oddelek ameriške bojne mornarice ter letalstva.

Franciji je obljubil pomoč v njeni vojni proti komunistom v Indo-Kini, Angliji v enak namen v Malaji, dalje Thailandu (Siamu), Filipinom in kjer še v Aziji bo kaka država v nevarnosti pred komunistično agresivnostjo.

V vseh tu omenjenih deželah ni nikakršnih ruski čet. Borbo za osvoboditev vrše **domačini** z geslom, da **spadajo** bogastva **njihovih** dežel **njim**, ne pa imperialistom in kapitalistom iz belopoltnih dežel.

Tu ima Moskva v svoji propagandi pred Ameriko veliko prednost, češ, vidite, Američani imajo demokracijo in svobodo za kolonijalna ljudstva samo na jeziku, kajti dejansko pomagajo na vse možne načine vašim tlačiteljem, katerih se skušate otresti.

To vleče. Vsak količkaj liberalen ameriški diplomat, ali žurnalist, ali književnik, priznava, da smo povsod vzeli v zaščito privilegirance, katerih se hoče ljudstvo iznebiti. Ameriška propaganda pa označuje vse take upore proti staremu redu za "komunistično agresijo". Mnogi poznavalci razmer, ki so prišli od tam, pravijo, da smo s to taktiko izgubili še tisto malo simpatije med ljudstvom, kolikor smo jo pred vojno imeli.

Ena stopnja vodi v drugo

Ker smo pač zavzeli taktiko, da je s Sovjetsko zvezo deloven sporazum nemogoč, je naravno, da to vodi do sklepa o neizogibni splošni vojni. V nji potrebuje ameriška taktika zaveznikov, pa naj bodo to kdorkoli. Tako je ameriška okupacija organizirala Japonsko gospodarsko in politično tako, da je obvarovana za stari red in da se jo lahko vsak čas spremeni tudi v militaristično silo — seveda na naši strani in s tem za morebitno vojno z Rusijo. Enako politiko vodijo ameriška, angleška in francoska

(Konec na 3. strani.)

TUDI AMERIČANI SE RADI CENIJO Z NADVREDNOSTJO

II.

Med drugo svetovno vojno je ameriška propaganda zelo smešila nacijsko teorijo, da so Nemci nadljudje, zvišen narod, ki mu je zgodovina poverila vladati nad manjvrednimi (inferiornimi) narodi. Žal, da je enaka teorija tudi med Američani anglosaškega, škandinavskega, irskega ter nemškega pokolenja zelo razbohotena. Dasi so ameriški zamorci bili že dolgo tega osvobojeni in bili proglašeni za enakopravne državljane, so v južnih državah še vedno brezpravni. Čeprav so v marsikakem okraju v veliki večini, so vzlic temu brez političnega zastopstva. Precej bolje zanje je v severnih državah. Toda v vseh jih navaden belopoltni Američan naziva s psovko "nigger" in še celo v kongresu jih je "nadčlovek" poslanec Rankin insultiral s tako "besedo".

Italijani, ki so si vsled svojega velikega števila volilcev v tej deželi pridobili že veliko političnega vpliva, pa tudi v gospodarstvu in gangsterstu, so bili pred nekaj desetletji med superiornimi Američani silovito zaničevani in zmerjani z "daggas". Za poljske priseljence so napravili Američani besedo "pollack" za psovko. Čehom in drugim Slovanom iz centralne Evrope so rekli večinoma "bohunk", "black man", "you black s.o.b.", "hunky" itd. Tega zaničevanja sicer ni bilo toliko v mestih z velikim odstotkom tujerodnega prebivalstva, toliko več pa tam, kjer je bil odstotek priseljencev iz dežel "inferiornih" ljudstev razmeroma majhen in vsa oblast pa v rokah nadutih "superiornih" ljudi ("white people"). Tudi ako si imel še tako belo polt, ako si bil še tako "blond", za superiorne Američane si bil "black man", ker prihajaš po njihovih nazorih iz "manjvrednega" (inferiornega) naroda ali plemena.

To je bolezen prenapetega šovinizma in precenjevanja samega sebe. In da izgledaš še bolj "superioren", moraš "manjvredna" plemena in narode toliko podcenjevati, da segajo ameriškim arijcem komaj do kolen. Mnogo Američanov pozna to bolezen svojih ljudi in si prizadevajo, da bi jo odpravili. Tudi ZN imajo poseben oddelek, ki se ukvarja s trebljenjenjem rasnih in narodnostnih predsodkov. Uspehi dosedaj niso še vidni, če jih je sploh kaj.

Ko so po porazu nacijev ameriške in angleške čete primorale jugoslovanske čete zapustiti Trst, kamor so prve prišle, jim je bilo po posebnem dogovoru določena na Primorskem meina črta do katere so smeli. Na tej strani so bili ameriški in deloma angleški vojaki, na drugi jugoslovanski, večinoma slovenske narodnosti. Američani so te jugoslovanske vojake gledali zelo prezirljivo in naši častniki so svoje ljudi na tej meji učili zaničevati one na drugi strani črte. Ameriški oficir je vprašal svojega vojaka, kdo so oni na drugi strani? "Jugoslovanski vojaki." Častnik: "Beži, beži, ti veš bolje! Torej kaj so?" "Džugs." Oficir še ni bil zadovoljen. "No, in kaj še?" Vojaku se je zablis-

(Dalje na 2. strani.)

Marš patriotizma z zavajanjem, jezo in netoleranco

II.

Ali se bo vojna histerija, kakršna je divjala v tej deželi med prvo svetovno vojno, spet ponovila? Že sedaj postaja neznosna in postala bo še vse hujša, ako se svet res zaplete v tretjo svetovno vojno, za kakršno se naša dežela z vso naglico pripravlja. In nedvomno na drugi strani Rusija. Saj le med njima se gre in vsaka ima svoj blok, ki sta razdelila svet v dva sovražna si dela.

Zelo izzivalno, in vrh tega skrajno zavajalno, se obnašajo poleg fanatičnih tudi take organizacije, katerim bi človek prisojal več razsodnosti.

Npr. zveza hranilnih in posojilnih društev, ki se uradno imenuje U. S. Savings & Loan League, je izdala pamflet, čigar namen je svariti ameriško ljudstvo pred socialistično nevarnostjo. Na prvi platnici ima kartun: rdeča gorila z napisom "socializem". Strl je Rusijo in jo potlačil, zdaj pa sega s kremplji še po domovih v Angliji in z drugo šapo pa skuša zagrabiti v svojo pest Zed. države.

Ta liga, v kateri so glavarji predvsem real estate kupčevalci in insurance brokerji, primerja celo konservativne angleške laborite k ruskim boljševikom. Vsakdo, ki je v Zed. državah za socialne pravice, jim je pomočnik gorile, s kakršno strašijo v svojem pamfletu.

Nič boljše niso druge organizacije, ker vsem se mudi, kako bi v histeričnem naglašanju svojega patriotizma prekosile druga drugo.

Tako se je proti nedolžnim Trumanovim načrtom za socialno zdravstvo in za razna druga zavarovanja oglasila že lani zveza bratskih organizacij (Federal Fraternal Congress) v kateri so včlanjene tudi slovenske podporne organizacije. Umevno, da je vodstvo te zveze konservativno in ob enem v svojih poslih veliko manj sposobno kakor pa so ravnatelji raznih insurance kompanij. Eno izmed takih izjav kongresa bratskih organizacij je izvršni odbor SNPJ javno grajal in svoje mnenje sporočil tudi vodstvu AFC.

Celo zadruge so se čutile dolžne iti v tekmo za naglašanje patriotizma, posebno najbolj konservativne.

Vodstvo ameriške legije zahteva, da naj se takoj uvede obvezno vojaško službo za vse. Razne posamezne postojanke, oziroma njihni glavarji, pa zah-

(Konec na 2. strani.)

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

Zed. države zmagujejo, toda ne v Koreji, kot pravi uvodnik v McCormickovi čikaški "Tribuni" z dne 3. avgusta. Tribuna je Trumanu, njegovi administraciji ter "avanturam" njene vnanje politike skrajno sovražna. Piše proti predsedniku in njegovim "polomijam" veliko bolj "subverzno" kakor pa komunistično glasilo v New Yorku. Nekateri pristaši Trumanove administracije zahtevajo, da naj se tudi McCormicku in drugim takim pristriže peroti. Pa se mu jih ne bo, kajti on je eden najbogatejših ljudi v tej deželi, z razširjenim tiskom in ima v kongresu in med drugimi politiki veliko prijateljev. Torej ima denar in vpliv, vrh tega se predstavlja javnosti za veliko bolj ognjevitega antikomunista kakor pa je Truman, neglede na njegovo (Trumanovo) doktrino za borbo proti "komunizmu vsepovsod." Tribuna torej piše o zmagah Zed. držav — ki pa so po njenem le zmage na papirju —na sedanjem zasedanju vrhovnega sveta Združenih narodov v Lake Success.

Ta mesec mu predseduje načelnik sovjetske delegacije Jakob Malik. Odredil je, kot predsednik seje, da naj bo prva točka dnevnega reda sprejem komunistične Kitajske v Vrhovni svet in s tem izključenje nacionalistične kitajske delegacije. Malik je konstatiral, da ona nikogar ne zastopa, torej nima na tem zborovanju nobene pravice. Ameriški delegat Austin je predlagal, da je vprašanje Kitajske postransko. Glavna točka je Koreja in o nji oziroma o vojni v nji se naj najprvo razpravlja. Zmagal je takoj s sedmimi proti trem glasovi. Za Malikovo stališče so glasovali sovjetska delegacija in pa Indija ter Jugoslavija. To razmerje je v glavnem ostalo tudi v naslednjih glasovanjih. Toda v Koreji je položaj drugačen. Ameriški vojni krogi pravijo, da pride na vsakega ameriškega vojaka osem korejskih in tolikšni sili se ameriške čete ves čas umikajo, dasi imajo Američani in njihovi zavezniki, ki so tam v vojni pod okriljem ZN, ogromno premoč na morju in letalstvu. Ne pa v pehoti. Sedaj se tu kritiki togote nad vlado in obetajo preiskave. Vlada odgovarja, da je naša dožnost zdaj nji in s tem svoji deželi pomagati, ne pa igrati tako vlogo v tem metežu, ki bo sovražniku ljuba. A spor je tudi radi vprašanja, kdo prav za prav je naš sovražnik? Rusija? Pravijo, da, toda ona z nami ni še v vojni. Trdi, da hoče mir z vsem svetom. V vojni pa smo z agresorji iz severne Koreje, torej iz komunističnega dela Koreje, ki šteje približno devet milijonov prebivalcev. In iz te majhne vojne je nastala tu nebrzdana histerija, draginja še večja, stanarino zvišujejo, pa davke seveda! In fante spet na debelo jemljejo v armado. Vse zato, da obvarujemo mir.

Tudi v HBZ imajo problem, ali ugoditi zahtevam, ki pomenijo večje izdatke in s tem zvišanje asesmenta, ali pa jih odkloniti. Zadovoljstva ne bo ne tako ne tako. Ena zahteva je ustanovitev penzijskega sklada za pisarniško osebje ter za stalno uposlene odbornike. M. Zvonar argumentira, da uslužbenci zahtevajo več in več, da jim je edino za svoje osebne koristi—interesov HBZ pa nimajo nič v uvidu. Pravi, da Zajednica že plačuje v Social Security sklad zanje za starostno pokojnino, in ako se ustanovi v ta namen še poseben sklad, ako se bo plače neprestano višalo, potem je jasno, da je treba zvišati prispevke predvsem v upravni sklad, ki je že zdaj na šibkih nogah. Isti pisec ugotavlja, da je nad 90 odstotkov članstva proti

(Konec na 3. strani.)

Nekaj o naših stvareh

Čemu je treba tiste napredne Slovence, ki so sposobni delati tudi na literarnem polju, toliko prositi, da bi napolnili s svojimi spisi saj eno slovensko knjigo na leto, namreč Ameriški družinski koledar, ki izhaja že 36 let? Koliko važnega o življenju, o delu, o zaslugah naših ljudi v Ameriki bi se moglo še povedati, ako se bi potrudili zbirati gradivo po drobcih in ga združiti v knjigi, kakor je ADK.

Včasi so med ameriškimi Slovenci izhajali trije Koledarje. Koledar Glasa naroda je izhajal 47 let. Prenehal je l. 1942. Katoliški koledar, včasi le kot posebna izdaja mesečnika "Ave Maria", pa še izhaja. Izmed vseh te vrste slovenskih knjig v Ameriki je Družinski koledar edini, ki se je povzpel na literarno višino in vrh tega je priobčil že celo vrsto zgodovinskih spisov in podatkov, kakršnih ne dobite nikjer drugje. Ko je neki slovenski duhovnik ne dolgo tega iskal podatke o Rajski dolini v Kaliforniji ter o Rev. Jeramu, ki je bil eden glavnih stvoriteljev te slovenske kmečke kolonije, jih v slovenskem ameriškem katoliškem tisku ni mogel dobiti, razen nekaj malega. Pa mu je nekdo svetoval, naj si dobi tisti letnik Am. druž. koledarja, v katerem je ta zgodovinski, in ob enem pustolovski poskus zelo dobro opisan. Priredil ga je Ivan Molek s sodelovanjem oldtimerjev, ki so bili tam z Rev. Jeramom. Naravno, da si je ta duhovnik tisti letnik poiskal in izjavil, da je iz njega izvedel vse kar je želel.

Ko je prišel pred leti za urednika "Ave Maria" frančiškan Salezij Glavnik, se je odločil opisovati slovenske naselbine in je potreboval podatke. Nabavil si je knjigo, ki jo je priredil o Slovencih v Ameriki Rev. Trunk in pa knjigo SNPJ s podatki o naših naselbinah. Našel je v njima nekaj, a želel je več. Svetovali so mu, naj piše po te in te letnike Am. druž. koledarja. Prejel jih je in pohvalil. Toda ta mladi frančiškan je bil še "greenhorn". Njegovi redovni sobratje so mu svetovali, da naj med socialisti ne išče nikakršnih podatkov, ker z njimi ima cerkev boj. Koledar Ave Maria je urejevan po starem, nabožno, za ljudi, ki še vedno verjamejo v čudeže, odpustke in v vraže.

Med ameriškimi Slovenci je izhajalo že tudi nekaj naprednih revij. Med zadnjimi, ki je tudi že prenehala, je bil mesečnik "Cankarjev glasnik". Sedaj nimamo nobene več, v kateri bi napredni slovenski literarni delavci mogli sodelovati.

Toliko smo torej na tem polju že oslabeli, da le še z mujo napolnimo Am. druž koledar enkrat na leto in pa zbirko knjig imamo, ki jih je izdala Prosvetna matica. Izgleda, da mnogim slovenska beseda ni več dosti mar. Govore angleško, berejo angleške liste in knjige, kolikor jih, slovenske knjižnice pa so požabljene. Sicer ni nič slabega, da se poglabljamo v angleščino. Smo pač v taki deželi. Naši ljudje se amerikanizirajo — posebno tukaj rojeni hitro in kaj radi pozabijo na svoj izvor. Če bi bili irskega, ali nemškega, ali škandinavskega pokolenja, potem bi že bilo. A kdo bi se ponašal s slovenstvom, o katerem povprečen Američan prav nič ne ve! Tako se torej prerivamo skozi ta "melting pot" nekako med zadnjimi "poslednjimi mohikanci."

Vojna histerija nima nikoli dobrih posledic

Pokojnemu predsedniku F. D. Rooseveltu bo zgodovinsko priznano, da vzlic silni borbi, ki jo je opozicija vseh vrst vodila proti njemu, ni nikoli apeliral na masne strasti. Ne pred napadom na Pearl Harbor, ne potem med vojno, ni nobenkrat storil kaj takega, kar bi podžigalo drhalsko podivjanost kakršna je valovela pod Wilsonom med prvo svetovno vojno in še par let pozneje. Komunisti so pod Rooseveltom svobodno vodili svojo borbo proti njemu, enako kakor razni McCormicki, Hearsti, Lindberghi, Wheelerji, Thomasi itd. Browderjevi ljudje so takrat svobodno piketirali pred belo hišo z napisi, ki so bili za Roosevelta ter njegovo politiko proti fašizmu naravnost žaljivi, toda nihče jih ni pretepal radi tega. Danes jih prerivajo ako dele letake ali nabirajo podpise na peticije za mir. Tudi takrat so bili za mir in se dušali na Roosevelta zato, ker nas je potiskal v "imperialistično vojno". Komunisti so svojo taktiko spremenili čim je Hitler prelomil pogodbo prijateljstva z Moskvo in udrl v Rusijo, toda ostala opozicija pa se je tudi po napadu na Pearl Harbor še vedno dušala, da nam ne bi bilo treba v vojno, če bi nas vanjo Roosevelt ne pritiral. Še danes je on v istih krogih tarča brezobzirnih napadov.

Pod Trumanom pa se notranji položaj suče nekako tako kakor v prvi svetovni vojni. A takrat smo bili res v svetovnem konfliktu, dočim imamo sedaj na ramah vojno samo v mali Koreji. Seveda, lahko se razširi in veliko jih deluje, da bi se čimbolj razlezla. Baš ti krogi so najbolj krivi, da se drhalske strasti zopet obujajo. Ustvarili so manijo strahu pred špijoni. Pod Rooseveltom jih ni bilo nič manj kot sedaj, kajti posebno Hitler je imel tu zvito špijonsko omrežje ter veliko pristašev — vsekakor več kakor pa jih ima sedaj Rusija. A Roosevelt vzlic temu ni mase pozival v lov na špijone.

Predsednik Truman je to storil. V nekaterih mestih, med njimi tudi v Chicagu, je razširjeno geslo, "tvoj sosed je morda špijon!"

Truman je s svojim pozivom dobro mislil a slabo storil. Kako naj navadni ljudje izslede špijone, ako jih agenti FBI ne morejo? Ali jih res ne morejo? Čemu njihov načelnik J. Edgar Hoover do enega natačno ve, koliko članov ima komunistična stranka in koliko ima "sopotnikov"? Vse špijone dosedaj so izsledili njegovi ljudje bodisi sami, ali pa s sodelovanjem angleške in francoske špijonske službe.

Vse obravnave proti komunistom, skozi od prve svetovne vojne sem, od kar je bilo ustanovljeno komunistično gibanje, so dokazale, da ni justičnemu departmentu in FBI ničesar prikrito, kar se v njemu dogaja. V uredništvu gl. glasila D. W. je bil špijon, oziroma "spreobrnjenec" Louis Budenz. Od kar se je izdal za to kar je, ali si kdo predstavlja, da ni sedaj tam nobenega več? Ali od kar je šel proti komunistom pričati njihov bivši neoporečni zaupnik Matt Cvetič — ali si kdo predstavlja, da je bil on poslednji agent FBI v komunističnem gibanju in v njemu sorodnih organizacijah v zapadni Penni? Glavne priče proti enajstorici komunističnih vodij na obravnavi v New Yorku so bili bivši zaupni komunisti, ki so se preko noči pretvorili v zaupnike justičnega departmenta in FBI, med njimi eden, ki je bil pred leti kandidat komunistične stranke za podpredsednika Zed. držav. Bržkone je Kominform v pravem, ki je na svoji nedavni seji razpravljal tudi o ameriških komunistih, jih pohvalil in ob enem grajal, ker so tako malo oprezni koga vse imajo za člane in v zaupnih službah.

Torej čemu ščuvati maso, da naj "špega" skozi špranje kaj počne sosed, kaj čita in s kom se druži?

Denuncijacij proti "sosedom" je FBI že do zdaj toliko prejel, da je J. Edgar Hoover na to množico razgretih lovcev na špijone ter komuniste apeliral, naj zatožijo človeka le, ako upravičeno sumijo, da uganja proti koristim in varnosti te dežele nepostavna, škodljiva DEJANJA. Samo zato, ker ima DRUGAČNO prepričanje kakor denuncijant, ga ni treba tožiti agenciji FBI, pravi Hoover, ker s tem povzročajo zveznim preiskovalcem le nepotrebno delo in med zatoženci slabo razpoloženje. Smatrajo pač, da se jim z osumljenjem dela krivico.

V Los Angelesu so histerični veterani napadli štiri Chryslerjeve delavce, češ, da so "komunisti". Vse so zbili do nezavesti. Policijska preiskava je dognala, da ni nihče izmed njih bil sedaj, ne prej komunist in da so

(Konec na 3. strani.)

V tej Številki

Ali se bo histerija drhali, kakršna je divjala tu med prvo svetovno vojno, pod sedanjim predsednikom ponovila? Ali je morda že tu čeprav še nismo v veliki oziroma v tretji svetovni vojni? Čitajte o tem članke v tej številki.

Kako se moreš samega sebe dvigniti v "nadčloveka"? Ali s tem, da psuješ, podcenjuješ in zaničuješ tujerodce? Razprava o tem je nadaljevana v tej številki.

O "zmagah" in "porazih" v vrhovnem svetu Združenih narodov čitajte Komentarje.

Upravnikova kolona je na drugi strani.

Čitajte tudi angleško stran. Nikjer ne dobite na tako majhnem prostoru toliko bogatega gradiva v angleščini kakor na 4. strani Proletarca.

To in vse druge gradivo v tem listu je vredno, da ga preberete. Priporočite Proletarca svojim prijateljem in znancem.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto $3.00; za pol leta $1.75; za četrt leta $1.00.
Inozemstvo: za celo leto $3.50; za pol leta $2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do petka popoldne za priobčitev v številki naslednjega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz Business Manager: Anton Udovich

SUBSCRIPTION RATES:
United States: One Year $3.00; Six Months $1.75; Three Months $1.00.
Foreign Countries: One Year $3.50; Six Months $2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROckwell 2-2864

POT "PROLETARCA" SKOZI DOLGO DOBO 45-TIH LET

Ko je mala skupina slovenskih socialistov pred dobrimi 45-timi leti izdala svoj prvi pamflet z naznanilom, da začne januarja l. 1906 izhajati pravi slovenski socialističen list "Proletarec", je bilo med naprednimi rojaki po Ameriki, kolikor jih je sploh bilo, zelo malo stikov. Prvi so se med sabo največ spoznali skozi "Glas Svobode", prej pa so nekateri poskušali z listom "Zora", ki so ga tudi imenovali za socialistični list, dasi je bilo socialističnega pisanja prav malo v njemu. Radi notranjih nesoglasij ter drugih težav je kmalu prenehal.

Šele z ustanovitvijo "Proletarca" je naše delavsko socialistično gibanje stopilo na trdnejša tla. Toda kakor v prejšnjih poskusih, so se tudi v tem kmalu pojavili notranji boji, največ osebni, ki se jih je odevalo z načelnostjo a vzlic temu velja dejstvo, da so takratni spori nastali največ radi osebnih zamer ter pomankanja strpnosti drug z drugim. Naši pionirji so bili tedaj še v mladih letih, kipeli so življenja in navdušenja, kajti mogočna socialistična misel ter bojevitost proti staremu redu je takrat mogočno valovela. Med slovenskimi delavci v Ameriki pa se je ta pokret začel šele snovati in tudi v slovenskih krajih v stari Avstriji ni še pognal trdnih korenin, razen v Trstu, nekaj v Ljubljani in v Trbovljah ter v Idriji, drugod pa prav malo.

V tem porodnem procesu je Proletarec v notranjih sporih radi načelnosti in osebnih razprtij, v borbi s svojimi sovražniki in v naporih za obstanek veliko prestal. Mnogokrat je že izgledalo, da ne bo zmagal ovir — da bo prenehal in mladi pokret pa se zrušil. A vselej se je v takih najkritičnejših dneh odločilo nekaj najvztrajnejših ovire premagati ter z delom nadaljevati. Uspeli so.

Medtem je gibanje postajalo trdnejše. Napredni delavci so ustanavljali klube JSZ, da smo jih imeli v mnogih naselbinah v Penni, v Illinoisu, Kansasu, Ohiu, Indiani itd., da, celo v nekaterih naselbinah v severni Minnesoti! Skoro vsi isti ljudje so ob enem ustanavljali nova društva SNPJ ter jačali ona, ki so že prej obstojala.

V oni dobi je bilo ameriško socialistično delavstvo v borbi proti brezpravnosti in silnemu izkoriščanju delovne mase skoro osamljeno. Le nekatere unije so bile izjema. Masa pa je garala in bila v svoji nevednosti brezbrižna za boje, ki so jih socialisti vodili nji v korist. Slovenski delavci, ki so prišli v to industrialno deželo večinoma s kmečkh domov, niso bili izjema v tem pravilu. V večjih naselbinah so bili pod vplivom župnikov, v malih pa so kvečjemu pogledali v Glas naroda in se med sabo pomenkovali, kako se drug za drugim vrnejo v stari kraj čim si zadosti prihranijo.

V to množico naših kmečkih sinov in hčera, ki so bili takorekoč preko noči posajeni z njiv v rudnike in tovarne, sta posegla Proletarec in JSZ in učinki tega dela so bili v par desetletjih ne samo vidni temveč ogromni. Tega ne bi nikdar dosegli brez Proletarca in JSZ, kot niso npr. ameriški Slovaki, ne Poljaki, ne drugi taki narodi, ki med sabo niso imeli energičnega, bojevitega delavskega glasila in konstruktivnega socialističnega-unijskega gibanja. Zato so ostali vseskozi pod vodstvom nazadnjakov sebi v škodo.

Vrste onih, ki ta dejstva vedo, ki se še spominjajo, kako težko je bilo delo za preporod našega priseljeništva, se redčijo. Razmere v dobi 45-tih let so se v tej deželi silovito spremenile. Vse večje stavke v prošlosti so bile krvave in mnoge zatrte z brutalno silo kompanijskih biričev, šerifov, policije, sodišč in soldateske. Kdo izmed mladih danes ve, koliko ur so dali njihovi očetje tej borbi zastonj, koliko so tudi gmotno žrtvovali in veliko je bilo tudi preganjanih.

Ali je sedaj že vse v redu — socialna pravičnost že vsa pridobljena, mir zagotovljen? Niti z daleč še ne! Zato moramo s svojim poslanstvom nadaljevati.

Več o tem v prihodnji številki in glavna beseda pa bo v jubilejni izdaji Proletarca. Prihodnjič bomo omenili tudi pismo Franka Podboyja, ki je v našem pokretu veliko storil in je naš star pionir.

Z UPRAVNIKOVE MIZE

Anton Udovich

Čas je zopet prišel, da gre ta kolona v tisk z drugim gradivom vred; pravilno rečeno, jaz danes ne bi smel pisati te kolone, ker sem na "počitnicah".

Navadno ljudje, ki dobe počitnice, gredo ven iz mesta, včasih na obisk k znancem in prijateljem v oddaljenih krajih, največkrat pa h kakemu jezeru, da se tam zleknejo na soncu, se malo ožgo in tako prežive nekaj brezskrbnih dni, v takozvanem lenarenju, o katerem se pa trdi, da je potrebno tudi za slehernega delavca neglede kako delo opravlja.

Tudi jaz sem mislil, da bom letos šel na počitnice. Sicer sem zdrknil za skoraj bi rekel dva dni v Michigan, kjer sva z ženo obiskala najnega sina, ki tudi nima počitnic, pač pa v tej dobi dela v počitniškem zabavišču "Ahim". Obiskala sva tudi našega bivšega Cicerčana Joseph Svigla in ženo, ki sta se skoraj pred enim letom preselila blizu Paw Paw, Mich. To je kake tri milje zapadno od Paw Paw, na U.S. cesti 12. Imata tam zelo lep nov dom. Tako se mi je dopadlo, da bi mu dal kar aro, pa noče prodati. Njegov sosed je pa John Thaler, tudi iz Cicera, ki sta se z ženo preselila tja istočasno in imata ravno tako nov dom. Obe hiši sta bili narejeni po enem planu. Tudi nju smo šli obiskat, pa ju ni bilo doma; povedali so mi, da sta pri Thalerju na počitnicah Anton Slabe in žena. Tone je iz uredniškega štaba Prosvete in prispevatelj gradiva v Ameriški družinski koledar. Vsi so naročniki tega lista.

Pri Sviglu sva bila z ženo dobro postrežena, se malo pogovorili in sva jo zopet odrinila nazaj proti Chicagu. Medtem sta prišla tja na obisk John Sechon z ženo, tudi iz Cicera. Tako imajo ti novi naseljenci v onem kraju precej obiskovalcev skozi vse poletje.

Lepo je zdaj obiskati one kraje, kjer zori razno sadje in ga rastavljajo povsod na stojnicah za cesto. Pritožujejo se le oni, ki imajo počitniške prostore, pa letos radi hladnega poletja dobe le bolj malo turistov. V takem vremenu je lepše peljati se kar na ogled po deželi, kot pa se tresti kje ob kakem jezeru zavit v koc in čakati kdaj pokuka sonce izza oblaka.

Jaz bi se bil najraje peljal kar naprej — ne pa nazaj proti Chicagu. Ah — pa kaj bi vam pravil, saj ni časa za počitnice!

Zdaj pa s tedenskim poročilom naprej.

Del te kolone je že urednik napisal, misleč, da me ne bo pravočasno nazaj za to poročilo—zato bom jaz samo ono omenil, kar ni že urednik prej uključil.

Waukegan, Ill. — Martin Judnich se je prismehljal v urad, jih povedal nekaj za šalo in nekaj resnih ter izročil za naročnine na Proletarca $20.25 in pozdravnih oglasov v jubilejno številko dvajset — torej nabral jih je polno polo v vsoti $32.50, skupaj $52.75. Ako bi imeli par takih obiskovalcev vsak dan, pa bi imeli tu manj skrbi kako riniti skozi stroške in kriti dolgove. Pozdravni oglasi, ki jih je nabral, so od vsote $5 (eden), pet po $2, sedem po $1.50 in sedem po $1. — Naročnine so mu obnovili, John Jelovšek, Frank Brence, John Mahnich, Mike Miller, Anton Pierce, Frank Nagode, dr. A. Furlan, Jack Mesec in Anton Skrbec. Glede pozdravnih oglasov naj bo omenjeno, da bodo imena vseh prispevateljev priobčena v jubilejni številki.

Algonquin, Ill. — V uradu se je oglasil naš naročnik in hotelir John Spolar. Obnovil je naročnino za leto in pol in dal za pozdravni oglas v jubilejno izdajo $2. Prišel je iz Corteza, v Floridi, kjer ima hotel. Tu v Chicagu mu sina obratujeta dva hotela in v Algonquinu ima Fox River hotel. Iz tega bi sklepal, da je mož zelo bogat. Ne vem pa ne! Saj veste, take stvari je težko dognati. Sem je prišel radi bolezni svoje žene, ki je obratovala omenjeni hotel. Morala je na operacijo. Želim ji, da kmalu okreva. Spolar bo zdaj začasno v Fox River hotelu v Algonquinu, Ill.

Chicago, Ill. — John Morsi, tajnik društva Slovenski dom št. 86 SNPJ je izročil oglas z gotovino vred za v jubilejno številko Proletarca. Prispevek društva v ta namen je $10.

La Salle, Ill. — Frank Lepich je obnovil naročnino in prispeval listu v podporo 50c. Poslal Leo Zevnik, ki je tudi prispeval listu v podporo 60c.

ANTON PILETIC je poslal pozdravni oglas v jubilejno številko $1.

Madison, Ill. — Milka Posavec je poslala pozdravni oglas za društvo št. 250 SNPJ ($3).

Oak Lawn, Ill. — Max Marolt se je ustavil v uradu in izročil naročnino za Istrian American club. Proletarca so si naročili na njegovo priporočilo. Izročil je nabiralno polo pozdravnih oglasov s 17 imeni in zneskom v ta namen $17.50. Max je najagilnejši sotrudnik na južni strani mesta. Zdaj so na južni strani Chicaga zelo delovni za svoje prostore. Marolt je vzel še eno polo z namenom, da ker ima počitnice, mogoče še kaj pozdravnih oglasov dobi. Vsa imena bodo v jubilejni izdaji.

Cleveland, O. — John Krebel je poslal vsoto za naročnine in listu v podporo, skupaj $35. Naročnine so mu obnovili Frank Povhe (Madison, O.), Dom. Lovšin, Martin Pokelšek in Louis Majer. Listu v podporo pa so prispevali, Frank Hribar, $2; Frank Povhe, $2; in Martin Pokelsek 50c. Dalje Krebel sporoča, da je za v slavnostno številko lista tudi že nekaj nabral in pošlje ko bo to delo skončal.

Naroča nam ob enem ustaviti list Jerneju Rožancu. Mož je že star in bolan. V takem stanju, ko je človek do kraja izmučen, mu pač ni za branje. Takih sporočil dobimo tekom leta precej, nekaj naročnikov vsako leto pa nam vzame smrt, neredkokdaj tudi kakega našega agitatorja med njimi. Kako te ljudi nadomestiti v našem imeniku? Edino mogoče je to z dobivanjem novih naročnikov in baš to delo je med ameriškimi Slovenci čezdalje težje. A potrebno je, da ga vršimo.

Bellaire, Ohio — Tajnik društva št. 258 SNPJ, George Vucelich sporoča, da so sklenili dati oglas v vsoti $3 v jubilejno številko Proletarca, in poslali vrh tega 25c, da jim pošljemo nekaj številk, kar bomo storili vsakemu društvu, ki bo imelo oglas.

Herminie, Pa. — Anton Zornik je poslal vsoto za naročnine, prejete v juliju, in za nadaljnih šest izvodov Am. druž. koledarja. Na nabiralni poti za pozdravne oglase je poslal osem imen prispevateljev, ki so skupno prispevali $15. Njih imena bodo v jubilejni številki. Naročnino je obnovil Frank Može iz Smithfielda, Pa.

V pismu pravi Anton Zornik med drugim: "...glede nabiranja oglasov v koledar pa imam jaz slab teren. Trgovcev, ki bi bili nam naklonjeni, v teh krajih ni veliko in tudi drugih ne. A nekaj jih bom že dobil. Saj veš, jaz vselej najrajše optimistično odgovarjam. Nesreča moja je, ker me noge ne nosijo več tako dobro kot včasi, ko sem bil ves dan na njih in potoval. So pač leta tu. Kašelj pa me je za enkrat minul. Rad bi kaj dobrega pisal, a bi pretiraval, česar nočem.

"Bomo videli, kakšen zgled nam bo dala prihodnja konvencija SNPJ." Veseli nas, da se Zornik vzlic vsemu boljše počuti in da je v njemu še vedno precej optimista, čeprav noče "pretiravati".

Houston, Pa. — Naš stari znanec Marko Tekavc sporoča, da je po prejemu pole za nabiranje pozdravnih oglasov v jubilejno številko obiskal nekaj rojakov in štirje so prispevali—dva po $1.50 in dva po $1.00, skupaj $5. Imena, kot že pojasnjeno pri drugih, bodo v jubilejni številki. Poslal jih je prepisane v pismu, ker je polo pridržal, z opombo, da morda še koga pridobi. Marko je ob enem ponovil naročnino, Chas. Bartolih je prispeval 50c, skupaj poslal $8.50.

Cuddy, Pa. — Joe Kaus je poslal pozdravni oglas v jubilejno številko in vsoto zanj $5. A z nabiralno polo ni šel naokrog. Pravi, da ne bi uspel, "ker ima jezik premalo namazan." Prijatelj Kraus je v pravem. "Namazan jezik" je potreben, če kaj prodajaš, ako se otepaš drugih jezikov in pa kadar agitiraš npr. za Proletarca. Vseeno je Joe Kaus izvršil svojo nalogo, čeprav ne s pomočjo prispevkov drugih, pa s svojim.

Detroit, Mich. — Louis Krzisnik je odgovoril na apel za nabiranje pozdravnih oglasov v angleščini, da se ne čuti sposobnim za tako delo, poslal pa je dolar in da naj mu list začasno ustavimo. No, to pa res ni optimistično pismo!

Še iz Detroita — John Kraly, blagajnik društva Daljnogled št. 518 SNPJ, je poslal besedilo za društveni oglas v jubilejni številki ter vsoto zanj $5. Njegovo pismo je bolj optimistično kot pa prej omenjenega rojaka. To društvo zboruje v Slovenskem delavskem domu.

Buhl, Minn. — Frances Kovacich je poslala pozdravni oglas za društvo Buhl št. 314 SNPJ z lepimi voščili ter željami Proletarcu in pa tri pozdravne oglase posameznikov v skupni vsoti $7.50. Med slednjimi je tudi delegatinja društva, Katarina Mustar, Rudolf in Frances Kovacich ter Peter Starcevich.

Milwaukee, Wis. — Angleško poslujoče društvo Badger št. 584 SNPJ je dalo v jubilejno številko oglas. Vsoto $3 je poslal tajnik John J. Poklar. Torej nekaj odziva je tudi od društev ameriške generacije Slovencev. Prvo se je odzvalo društvo Pioneer št. 559 SNPJ v Chicagu, s pozdravnim oglasom za vsoto $5.

Arcadia, Kansas — John Shular je poslal pozdravni oglas za jubilejno izdajo od društva št. 206 SNPJ, znesek $2.

Detroit, Mich.—Michael Gregoric je vrnil polo s petimi imeni pozdravnih oglasov in znesek $8. Vsa imena bodo priobčena v jubilejni izdaji.

Ely, Minn. — Jacob Kunstelj je poslal naročnino za Charlesa Merharja.

Boresly, Mo. — Louis Nosse je ponovil naročnino, poslal za pozdravni oglas v jubilejno izdajo in listu v podporo 50c.

Conway, Mo. — Anton Potokar je ponovil naročnino, poslal vsoto za pozdravni oglas k 45 letnici Proletarca in listu v podporo 50c. Sporoča, da šta s ženo edina Jugoslovana v ondotnem kraju. Živi na pokojnini, ki pa znaša celih $36.60, pa je vzlic temu prispeval listu v podporo. Potoži, da list prihaja neredno, in da se večkrat katera številka izgubi. Kar se pa tiče življenja samega, se pa nič ne hvali, da je v Ameriki.

Burton, Ohio — John Brescak je poslal za pozdravni oglas $5, s pripombo, da še predno je dobil pismo iz uprave, se je odločil za gornji prispevek listu ob njegovem jubileju. Pravi, da ni veliko, a pristavi, ko bi vsak naročnik saj toliko prispeval, bi se tudi pri Proletarcu poznalo in bi nekaj odleglo. Bi zaleglo, bi — a kaj takega še ne sanjamo ne! Obenem izraža željo, da bi Proletarec še živel na mnoga leta. O saj bi, ko bi imel nekaj tisoč takih kot je John. Vse drugo bom ob priliki uredil. Želi dobiti tudi drugi del knjige "Babilonska žena" katere pa nimamo več v zalogi. Zato prosim, da ako jo kdo ima in jo ne rabi, naj mi javi, ker bi Brescaku rad ustregel. Ker imamo knjig v zalogi je menda že večinoma vse prečital.

Girard, Ohio — Louis Munster je poslal dopis in mislim, da je v tej izdaji. Poleg je poslal $3.50, ki je prispevek Neže Lešnak, on pa je prispeval $1.50, skupaj poslal $5.

McDonald, O. — Louis Flere je ponovil naročnino na list in mu prispeval $1.

Milwaukee, Wis.—Louis Barborichu so obnovili naročnino Louis Kirn, Frank Rabsel, John Rovsek, Ludvik Shetina in Joseph Zaitz. Listu v podporo Fr. Rabsel $1, neimenovan $1, in sam Barborich $2.65. Poslal je tudi znesek za še en prodani koledar. No—zdaj nam gredo pa res že bolj počasi od rok.

Ni je boljše knjige, izdane med Slovenci v Ameriki—kakor je Ameriški družinski koledar 1950. Naročite si ga, če ga še nimate. Stane samo $1.50.

Tole mi ne gre v glavo?

Ako se gre za ljudske koristi, naprimer za zavarovanje zdravstva širokih ljudskih množic, za izboljšanje socialnega zavarovanja, za preskrbo starih in onemoglih, za boljše, vsem dostopno šolstvo, za zaščito ljudstva pred pijavkami in oderuhi, za svetovni mir in druge dobre stvari, se kongresu nikamor ne mudi. A ko hitro pa kdo kaj predlaga vojni v korist, halo, halo, vse je pokonci in predlogi ter dovoljenja za oborožitev drugih nam prijateljskih vlad gredo skozi kakor po maslu. Kako to, da so ljudski interesi zakonodajalcem vedno nekaka deveta briga, privatni in vojni interesi pa prva, to mi nikakor ne gre v glavo!

Organizacija 'CARE' pošilja zdaj lahko tudi zavoje v Jugoslavijo

New York, N.Y. — Prijatelji in sorodniki zdaj lahko pošljejo darilne pakete živil in blaga svojim v Jugoslavijo potom organizacije CARE (Cooperative for American Remittances to Europe.)

Paul Comly French, vrhovni direktor Care, je naznanil, da je bil z jugoslovansko vlado podpisan sporazum za pošiljanje CARE paketov in knjig v Jugoslavijo.

Tozadevna pogodba s Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo garantira carine-prosto in uvoznine-prosto dostavo Care paketov ozir. daril in obenem določa, da prejemniki takih daril ne bodo radi tega prikrajšani na živilskih in drugih odmerkih. CARE bo sama vodila in urejala podrobnosti dostave ter bo vsakemu pošiljatelju poslala podpisano potrdilo prejema darila po obdarovalcu.

Tako je objasnil Mr. French, ki je tudi povedal, da so se pričela pogajanja v to smer lansko poletje za časa njegovega obiska v Jugoslaviji ter je ista zdaj zaključil Philip Nelbach, bivši načelnik Zdr. odbora za jugoslovansko pomoč in zdaj član Direktorskega odbora CARE, nedobičkarske agencije sestoječe iz 26 ameriških pomožnih organizacij.

Aktualno obratovanje se prične v avgustu — koncem meseca ko bo CARE odprla v Belgradu svojo postajo, kjer bodo paketi vnaprej čakali na naročila. Poseben "jugoslovanski živežni paket" za $14 in vsebujoč 27 funtov 14 unč izrecno potrebnih živil, je bil prirejen v to svrho. Drugi paketi, ki se jih lahko naroča potom **CARE, 20 Broad St., New York 5, N.Y.**, ali potom kateregakoli drugega urada CARE v Zed. državah, vključujejo:

Pletilna volna, $14; samo meso, hrana za dete, $13.50 vsak; volneno blago za obleke, perilo, ali pa potrebščine za dete (layette), $13 vsak; volnena odeja, $11; cenejši živež, $9.50; mast, $7.50; Denarni prispevki vsakega zneska so dobrodošli CARE skladu za nabavo knjig (Care-UNESCO Book Fund), ki kupuje nove knjige znanstvenega in tehničnega značaja za univerze, višje šole ter knjižnice v raznih potrebnih deželah.

"Z otvoritvijo naše posluge pošiljanja daril v Jugoslavijo," je dejal Mr. French, "CARE logično proži svoje pomoč, ki jo je prinesla doslej milijonom ljudi v mnogih od vojne razrušenih deželah Evrope in Azije. Posamezniki, ki imajo svojce ali prijatelje v Jugoslaviji, bodo našli v CARE varno, ekonomično pot pošiljanja pomoči prijateljem in sorodnikom. Istočasno morejo Američani v splošnem demokratično pomagati Jugoslaviji z neoznačenimi darili (darili za potrebne) CARE živeža, blaga in knjig."

Naglašajoč potrebo živeža, je Mr. French dejal, da jugoslovanski odmerki še vedno niso obilni in da mora večina ljudi dopolnjevati svojo prehrano z nakupovanjem na prostem trgu.

"Ali cene so nedosegljive," je dejal. "Povprečen delavec zasluži 4000 din mesečno — okrog $80 po uradni valuti 50 din za dolar. Potrošiti pa je treba celotedensko plačo za dva funta mleka v prašku, ki stane na prostem trgu 1000 din kg. Celo taki, ki zaslužijo več, ne morejo daleč s svojim zaslužkom ko stane recimo kava na prostem trgu 1700 do 2000 din kg., sladkor 500 din kg in mast 275 din kg."

Načelnik CARE misije v Belgradu bo Frederic C. White iz Los Angelesa, Cal., ki je bil štiri leta v Jugoslaviji, do zadnjega 27. feb., kot direktor programa Judovske pomožne organizacije (American Joint Distribution Committee). Za njegovo delovanje v tej kapaciteti, je Mr. White prejel od maršala Tita red jugoslovanske zastave. Kot načelnik misije, bo skrbel za dostavo ozir. odpremitev CARE pošiljk prejemnikom ter bo po svoji uvidevnosti izbiral in določal kateri potrebni posamezniki, družine ter ustanove naj dobe neoznačena darila iz Amerike, to v smislu želj in prednosti izraženih od strani darovateljev.

Vsebina CARE paketov za Jugoslavijo (Yugoslav food package) je: pet funtov sladkorja; tri funte vsakega, slanine, kave, moke in masti; po dva funta riža, čokolade, mila za pranje; po en funt mleka v prašku, kakava, teletine v omaki; 12unč nasoljene govedine; 18 unč mila za obraz. Podrobne podatke o vsebini drugih CARE paketov dobite ako pišete na katerikoli urad te pomožne agencije.

Marš patriotizma z zavajanjem, jezo in netoleranco

(Konec s 1. strani)

tevajo s sfanatiziranimi kongresniki vred ustanovitev koncentracijskih kemp, kamor naj se izžene vse "rdeče podgane", drugim, manj "rdečim", pa naj se stopi na rep.

Mnogo ljudi, ki so v vedrem vremenu zelo glasni in radikalni ter boljši socialisti kakor pa socialisti, so se širom Amerike že poskrili. Oziroma so potegnili po polževo roge vase in se zalepili. Drugi, ki jim prepričanje ni le prazna beseda, pa vedo, da so ti deželi, ki jo upravičeno smatrajo prav tako za svojo kakor ultrapatrioti, vedno koristili in delali zanjo nesebično, dočim se o profesionalnih patriotih in histerikih tega ne more reči.

V prvi svetovni vojni je veljala histerija v Zed. državah socialistom in takim skupinam, kakor je IWW, v drugi, pod Rooseveltom, pa je bilo toliko tolerance, da so celo komunisti lahko svobodno piketirali proti Rooseveltu pred belo hišo in ga napadali kjer so mogli vse do dneva ko je Hitler udaril v Rusijo. A sedaj pa je glavna histerija obrnjeno proti njim in širi se že dalj časa tudi proti tistim naprednjakom, ki Trumanovo vnanjo politiko kritizirajo za nevarno miru in ki od vlade zahtevajo, naj prične s socialnimi reformami zares, ne pa jih samo obetati. In da naj neha podpirati reakcijo širom sveta.

TUDI AMERIČANI SE RADI CENIJO Z NADVREDNOSTJO

(Nadaljevanje s 1. strani.)

nilo v glavi: "komunisti!" — Oficir: "Tako je!"

A ameriški vojaki so v dnevih napetosti onih dni med anglo-ameriškimi okupacijskimi in jugoslovanskimi četami najrajše rabili psovko "džug". Skovana je bila kot kratica v označevanju Jugoslovana. V angleščini je črka j "dže". Toraj na kratko je bil jugoslovanski vojak ali pa civilist za Američana le "džug". A med vojno pa so oni in Angleži od Churchilla in Roosevelta navzdol slavili prav tiste "džugs" za junake, ki prizadevajo Hitlerjevim četam in njegovim okupacijskim oblastim nič koliko preglavic.

Domišljija superiornosti ali nadljudi enega naroda nad vsemi drugimi ni nastala šele pod Hitlerjem. Stara je med Nemci in med anglosaksi in še marsikak drug narod boleha na prenapetemu šovinizmu. Ko se svet umiri in se odloči za trajen mir, bo tudi hiba precenjevanja samega sebe s podcenjevanjem drugih splahnela. Šele z odpravo vojen ter plemenskih in narodnostnih predsodkov bo človeštvu mogoče stopiti na prag resnične civilizacije.

KOMENTARJI

(Konec s 1. strani)

višanju asesmenta, a ob enem bi kajpada bili pripravljeni dati penzije in višje plače, ako bi to šlo tako, da bi ostalo pri starem asesmentu. Toda volk sit in koza cela, to ne gre, ne v podpornih organizacijah, ne v vladah, ne pri posameznikih. Za vsako stvar, ki jo hočeš imeti, moraš plačati, ker brez nič je nič. Ima pa omenjeni pisec en dober nasvet, in sicer, da naj bi podporne organizacije, unije in sploh vsi delavci zahtevali zadostno penzijsko zaščito od države. To bi stalo vsakega posameznika manj kot pa če si to breme nalože le posamezne organizacije, in višjih penzij bodo na ta način vsi deležni. Tudi notranjega boja in spletk — posledica trenj radi Jugoslavije, "nezavisne Hrvatske", boja proti komunistom, tekme za službe — vsega tega je menda v HBZ več kot v katerikoli drugi jugoslovanski podporni organizaciji.

Jugoslavija, ki je letos članica vrhovnega sveta ZN, ima težavno stališče. Zastopa je njen glavni delegat Aleš Bebler. Ako glasuje z Austinom, se zameri Moskvi. Ako z Malikom, jo zapadni blok postrani gleda. Ako je "nevtralna", ji z obeh strani očitajo neodločnost, oziroma jo Kominform obdelava še z veliko hujšimi obdolžitvami. Možno, da si Bebler misli: "Za Jugoslavijo bi bilo v sedanjem položaju boljše, ako ne bi bila v tem precepu."

Politiki, ki igrajo za kulisami, so dostikrat važnejši kakor pa oni, ki igrajo v ospredju. V Rimu in v Milanu že dolgo sušljajo o nekem zelo pretkanem jezuitu, ki je spovednik predsednika italijanske vlade Alcide de Gasperija. Nedvomno se med rešetko ne pomenkujeta samo o de Gasperejivih grehih. Predstavimo si, kako mu spovednik jezuit pripoveduje, da ima predsednik vlade nešteto priložnosti koristiti cerkvi ter utrjevati moč svete stolice v Italiji in drugod po svetu, ako je buden. Če preudari v tak namen vsako priložnost, ki mu je dana ter jo izrabi do popolnosti, lahko cerkvi ogromno koristi. Bržkone bo nekoč o tem jezuitu, ki je velika glava v italijanski katoliški vladi, čeprav ni njen član, napisana zanimiva knjiga. Spovedna molčečnost ji ne bo nobena ovira.

V Zed. državah so dobili zavetje že mnogi kolaboratorji fašizma, med njimi Ferdinand Durčianski, ki je bil v nacijski Tisovi vladi na Slovaškem minister vnanjih zadev. Po osvoboditvi Čeho-Slovaške je bil ta bivši Hitlerjev sluga pred sodnim tribunalom pod vlado predsednika Edvarda Beneša obsojen v smrt toda je pravočasno pobegnil in sedaj je temu Judežu miza za njegove grehe tukaj pogrnjena, prej pa je imel zavetje v Argentini. V Zed. državah vedri tudi Slovak Karol Sidor, ki je bil v Tisovi vladi minister notranjih zadev. Protifašistične in liberalne slovaške ter češke organizacije protestirajo proti sprejemanju takih "gostov" v to deželo, toda vnanja politika naše vlade se kreče tako, da ji baš te vrste karakterji v boju s sovjetskim blokom jako prav pridejo.

Konvencija Bratovščine lokomotivnih inženirjev, ki se je vršila v Clevelandu, je trajala osem tednov. Vrše se vsaka tri leta. Tudi mnoge druge bogate pa tudi nebogate unije imajo konvencije po več tednov, dasi nimajo delegati na njih česa početi kot poslušati govore, poročila in glasovati, ker vse je zanje v naprej pripravljeno. Zabavajo pa se na izletih, banketih in v raznih veselih družbah. Dnevnice so visoke in enako tudi njihovi izdatki. Bratovščini lokomotivnih inženirjev je to lahko, ker so tudi plače njegovih članov visoke. Težje pa zmagujejo take drage konvencije in pa stroške sej njihovih eksekutiv neimovite unije. Navadno se vrše v najdražjih letoviščih ali pa v prezimoviščih.

Pustolovščin lačni dečki so v zadnjih par letih povzročili na železnicah precej nesreč. Nekatere so bile naravnost zlobno, zelo premeteno zasnovane. V vseh so izpovedali, da so hoteli videti, kako se bodo vagoni prekucovali in kaj bodo posledice. Kajpada, posledice teh nesreč so bili ubiti potniki, ubiti strojevodje in kurjači, požari v vagonih in velika škoda. Kaj vodi te fanatiške, v taka zločinska dejanja? Eden je izpovedal, da ga je k temu navdušil film razbojnikov iz dobe divjega zapada, ki so s premikom tračnic vrgli vlak s tira in ga oropali. Druga dva sta se navdušila za tako dejanje iz novinskega filma, v katerem je bila predstavljena taka nesreča.

Ilija Ehrenburg je v Londonu na konferenci s časnikarji iz vseh dežel enemu Američanu, na vprašanje, kje je več tiskovne svobode, ali v Rusiji, ali v Zed. državah, odgovoril, da se bo to videlo posebno čez kakih 30 let. Dejal je, da Rusija mladino vzgaja, da iz nje pridejo zreli, dobro vzgojeni možje; v Ameriki pa naj le še kar naprej svobodno tiskajo detektivski šund, "komične" roparske slike in vprizarjajo gangsterske filme; čez omenjeno dobo bodo videli, kaj je boljše; ali sovjetska cenzura, ali pohlep ameriških filmskih magnatov ter knjigotržcev po profitih, neglede na posledice, ki jih taka "vzgoja" povzroča med mladino. Da-si tu sovjetske cenzure nihče ne želi, niti pri Daily Workerju ne, ne kakšne druge, je Ehrenburg v omenjenem odgovoru povedal ameriškemu reporterju precejšnje zrno resnice.

Diktator Franco bi rad prišel praznovati sveto leto v Rim, ako mu papež Pij XII. zagotovi, da bo pompozno sprejet — veliko bolj svečano kakor pa je papež sprejel ženo argentinskega diktatorja Perona, Evo Peron. Tudi ona je bila tam na uradnem obisku. Toda v krogih, ki pravijo, da so o spletkah vatikanske diplomacije dokaj poučeni, se sušlja, da papež s Franciscom Francom ni povsem zadovoljen. Je preveč svojeglav, noče se točno ravnati po očetovskih nasvetih svete stolice. Ampak to je njuna briga. Morda bo sedaj Vatikanu laglje pri srcu, ko se je zvezni kongres javno izrekel vzeti Franca pod svojo ekonomsko in obrambno zaščito. Francov ugled v Rimu se je s tem jako dvignil. Kajti to je eden glavnih znakov, da prihaja fašizem spet v modo — in oporo je dobil v onih deželah, ki so ga v minuli vojni tako odločilno porazile, da brez njih ne bi mogel več vstati. Najbolj so to nelogično vlogo prevzele Zed. države.

Ameriška davčna oblast da kaj malo na moralo. Vse kar zahteva od tebe je, da ji točno plačuješ dohodninski in razne druge davke ter licence. Ako jemlješ podkupnine, ali ako si si nagrabil bogastvo z obratovanjem hazardnih igralnic, zvezni davčni oblasti to ni mar — da pa te zapreti, ako ji od teh dohodkov, neglede kako so protipostavni, ne plačaš dohodninskega davka. Eden "najslovitejših" ameriških bogataških "gangsterjev", Al Capone, je bil pred leti obsojen na zveznem sodišču v dolgotrajen zapor ne zato ker si je nabral stotisočakov med prohibicijo z "butlegarstvom" na debelo, ne radi svojega operiranja razkošnih lokalov za hazardne igre v letoviščih in prezimoviščih imovitega sloja ter v velikih mestih, ne zato, ker je v teh krajih obratoval za imovite moške razkošne bordele (pa tudi za razuzdane bogate ženske), o ne, niso ga obsodili niti zato ker je njegov "geng" ubijal tekmece in njihove pomočnike na debelo — pač pa ga je Uncle Sam poslal za zidovje v zvezne zapore Alcatraz samo raditega, ker mu ni od teh nepostavno si pridobljenih stotisočakov plačal ZADOSTI dohodninskega davka.

Virgil W. Peterson, direktor organizacije Chicago Crime Commission, ki se bori za trebljenje ali saj za omejevanja zločinstva in "gangsterizma" v Chicagu, se je pritožil nad zveznim sodnikom Johnom T. Jareckijem, ker je prenehal reporterjem časopisja, omenjeni komisiji ter šerifu in policiji izdajati imena onih, ki so vzeli pri njemu federalno licenco za operiranje strojev za hazardno igranje. Vsakdo jih pozna — namreč te "enoroke bandite" (One Arm Bandits). Angleško jim pravimo "slot machines". Mečeš v njo od niklja pa do dolarja. Včasih ti stroj nekaj vrne, le toliko, da te še bolj navduši. Marsikdo se od teh enorokih banditov vrne s praznimi žepi in ženske s praznimi ročnimi torbicami, kar se namreč denarja tiče. Za razno drugo šaro v njih se enoroki banditi ne zanimajo. Najrajše imajo dajme, kvodre, polovičnike in pa cele dolarje. Ako želiš kupiti tak stroj, zahteva davčna oblast od tebe na vsakega sto dolarjev na leto. V Illinoisu in v mnogih drugih krajih Zed. držav so "enoroki banditi" ter razni drugi stroji ki ljudem praznijo žepe, prepovedani. Zvezni davčni oblasti to ni mar—plačaj ji $100 in stvar zanjo je v redu. Kdo vse operira te stroje? Dobite jih v takozvanih "road houses" v okolici velikih mest, v mestih pa jih operirajo skrivoma, še več pa s pomočjo podkupovanja policije ali pa šerifa razne veteranske organizacije, vodijo pa zanje te lokale raketirsko izvežbani gangsterji, ki človeka, ki vse izgubi, kaj hitro ukrote, če protestira. Včasi v kak tak lokal udro šerifovi deputiji ali pa policija, če je igralni lokal v njenem področju. V enem v Chicagu so dobili kar 27 teh enorokih banditov. Toda po plačani podkupnini in s pomočjo "politične protekcije" pridejo taki stroji kmalu spet na svoje mesto in kšeft gre po starem. Naj bo tu še omenjeno, da si delajo dohodke s temi banditi tudi nekatere cerkve, v prvi vrsti katoliške, toda ne pod svojo temveč pod kako drugo lepo zvenečo firmo, naprimer vojni veterani iz župnije to in to. A glavni krivci pa so navadni bogatinski gangsterji, ki imajo vsled svojega velikega "biznisa" več političnega vpliva kakor pa kak alderman.

Pomoč staremu redu ne bo mogla poraziti ljudskih stremljenj

(Konec s 1. strani)

vlada v zapadni Nemčiji. In končno se je naš zvezni senat odločil nehati igrati skrivalnico — namreč fašistično Španijo podpirati le skozi zadnja vrata. Odobril ji je posojilo (dar) v vsoti $100,000,000, kar sicer ni veliko, a je to le začetek. Mnogi kongresniki in senatorji so že dolgo zato, da naj vlada neha slepomišiti ter rajše naravnost pove, da hoče Španijo v atlantski pakt zaradi njene strategične važnosti, posebno ako se v Franciji dogodi civilna vojna, in pa ker je (Španija) zanesljivo antikomunistična, torej dežela, na katero se Trumanova doktrina lahko zanese.

Kaj pa zapadno-evropski blok?

Zed. države streme napraviti iz Francije, Anglije, Belgije, Nizozemske, Luksemburške, Italije, Grčije in Turčije mogočno militaristično silo, ki bo v stanju zajeziti še tako močan naval sovjetskih divizij proti zapadu. Toda omenjene dežele, oziroma prebivalstvo v njih, ne kaže nič kaj dobre volje za te vojne načrte. Ljudstvo je resignirano. Ne more se iznebiti spomina na grozote, ki jih je prestalo v drugi svetovni vojni in ne mika ga, da se bi spustilo v tretjo. Amerika obljublja orožje, a Evropci pravijo, da jim samo municija iz Amerike ne zadostuje. Če je vojna res neizbežna, naj pride tja tudi ameriška armada, letalstvo in bojna mornarica in ruska mesta pa naj se čim bi se sovražnosti pričele uniči z ameriškimi atomskimi bombami. To bi bila potemtakem na vsi črti pravzaprav ameriška vojna, kakor je v praksi tudi v Koreji. A v Pentagonu menijo, da naj se pred vsem oborožita do zob Francija in Anglija; slednja v letalstvu, Francija na kopnem. "Vidite," so zavpili francoski komunisti, "Amerika in Anglija znova hočeta, da naj bodo Francozi "kanon-futer" oni pa bi bili na lahkih pozicijah!" Sedanja francoska vlada pravi, da že iz tega razloga je potrebno, da se Amerika pripravi poslati v zapadno Evropo močno kopno armado. Ima jo že precej tam, namreč v zapadni Nemčiji, a še več jo bo treba.

Iz razvoja in dogodkov v tej dobi je svet lahko razvidel, da zapadna Evropa ne bo več sila, kakršna je v prošlosti vladala vse kontinente, in da je konec tudi kolonijskega imperializma v Aziji. Ker vzgledi vlečejo, tli tudi v Afriki. Po svetu valovi med ljudstvi nagon po prevratih in to je sedaj posebno očitno v Aziji. Ne dekadenčna Evropa, ne mogočna sila Zed. držav tega procesa ne bo mogla zajeziti.

Proletarcu je vredno stati ob strani

Girard, O. — Posebno ob priliki 45-letnice Proletarca bi se morali potruditi za njegovo ohranitev. V Girardu smo tudi lani priredili piknik v podporo temu listu in s tem pokazali, da smo organizirani, kakor izvaja v svoji koloni A. Udovich. Enako so storili v Detroitu, v Chicagu in morda še kje.

Radi bi, da nas bi v tem posnemale tudi druge naselbine. Ako bi imeli v ta namen povsod vsako leto saj eno zabavo, pa bi bilo listu s tem veliko pomagano gmotno in moralno. Uredniku in upravniku pa bi bilo to v vzpodbudo pri delu. Zavedam se, da se čestokrat počutita v njunih naporih za list kakor kmet, ki ima plug, ne pa volov, da bi ga vlekli. A vzlic temu, da bi morali te ovire, ki nastajajo pri delavskem listu, razumeti, pa mnogi rajše kritizirajo, npr. zaradi zamude, ki jo je imel letošnji Družinski koledar.

Glede slednjega mi je John Tancek dejal, kaj ako bi ostale koledarje jaz oddal naročnikom. Nalogo sem sprejel in jo izvršil.

Neža Lešnak mi je dala $3.50 in se šalila, da zato, ker sem "fejst fant". "Lahko jih izročiš društvu," je rekla. Jaz pa sem drugo zapel. "Veste," sem ji rekel, "kaj pa ako bi to vsoto prispeval Proletarcu?" Dobro, in tako se je zgodilo. Ker je Nežka Lešnak prispevala $3.50 sem jaz dodal $1.50 in tako listu skupaj poslal $5.

Vrnimo se nazaj k piknikom. Dne 23. julija so ga imeli v Sharonu in pa v Warrenu isti mesec. Imel sem namen posetiti oba, a mi še na enega ni bilo mogoče. Tako me je ukanilo in si mislil, delal si pač račun brez krčmarja.

Vzrok, da se nisem udeležil omenjenih piknikov je bil, ker sem bil za isti dan s svojo družino povabljen v Vestaburg, Pa. (Washington Co.)

Ker mi ni bilo mogoče, da bi se udeležil kot zastopnik seje federacije v Salemu, O., mi je pa bila dana taka prilika v Pa. Snidel sem se ob tej priložnosti z rojakom Johnom Škoda, s katerim sva pred 25 leti nakladala v Coller Mine "črno zlato" v kare. Videl sem tudi Louisa Udarnika in Urbana Ruperja. On je doma iz Hrastja.

Tako sem na kratko povedal par stvari in kaj več pa ob drugi priložnosti.

— Louis Muster

Francija upornikov v Indo-Kini ne more ukrotiti

Francija ima v Indo-Kini ves čas po porazu Japonske za ukrotitev upornih domačinov, ki zahtevajo neodvisnost, nad sto tisoč mož francoske armade, poleg domačinskih čet, ki jih drže skupaj Franciji udani indo-kineški glavarji. Oni se boje za svoja bogastva, zato so s Francijo. V tej vojni proti "komunistom" v Indo-Kini pomagajo tudi Zed. države. Francijo stane ta vojna v ameriški valuti nad sto tisoč dolarjev dnevno in veliko življenj.

Število velikih mest v Zed. državah

V tej deželi so 104 mesta, ki imajo nad 100,000 prebivalcev vsako.

Vojna histerija nima nikoli kakih dobrih posledic

(Konec s 1. strani)

vsi štirje častno služili v minuli vojni. Torej histerični veterani so napadli štiri druge veterane. Eden izmed napadalcev je policiji dejal, da se je vso noč gnjavil ob pomisli kaj vse počno komunisti proti varnosti naše dežele in zjutraj se je odločil, da je treba proti njim kaj drastičnega ukreniti. Dobil je nekaj prijateljev, bivših vojakov in so šli na pohod. Vzlic surovemu napadu na mirne delavce jim policija ni stopila na prste. Svoj prestopek so pač izvršili v kipečem patriotičnem navdušenju — torej čemu jih bi kaznovali!

Precej ljudi je vsled denuncijacij že izgubilo službe, ne samo takih kakor neka ženska, ki je "ribala" pod na minneapolski pošti, pa jo je soseda zatožila, da z možem bereta komunistično literaturo, temveč tudi visoki ljudje z visokimi plačami v vladnih službah, profesorji na univerzah, posebno na kalifornijski, o kateri pravijo, da je največja v tej deželi.

Mestni očetje v Birminghamu v Alabami so izdali dekret, da naj se komunisti poberejo iz mesta v 48 urah, ali pa bodo vrženi v zapor in kaznovani tudi z globo. Mestni svet v Detroitu je prepovedal prodajati komunistično ter drugo subverzno literaturo. Fanatični kongresniki zahtevajo, da naj se vse priseljence iz "sovražnih" dežel, ki še niso državljani, izžene v koncentracijsko kempo, druge nedržavljane pa naj se da pod strogo vladno nadzorstvo.

Vse polno predlogov je v zveznem kongresu in v ostalih legislaturah, ki pričajo, kako zelo so histeriki zgoraj podnetili drhalske strasti — in to ko še nismo v kaki veliki vojni. Kaj šele bo, če se res dogodi.

Trdimo, da se v Koreji in drugod potegujemo za svobodo prebivalstva in demokracijo, da hočemo odpraviti teror v njih, a doma pa svojo lastno republiko spreminjamo v policijsko državo!

Miško Kranjec:

Fara Svetega Ivana

ROMAN

(Nadaljevanje.)

4

Ko so se učitelji po konferenci razšli, je župnik ostal sam z Rožmanom. Bil je razdražen, zakaj še nikdar v življenju se mu ni primerilo kaj podobnega. Bil je v zagati. Komisije se sicer ni bal, ker je bila tako "naša", toda nepotrebno se mu je zdelo vse to, ker bo samo dvignilo hrup in spet bo slišal očitke, da ga tu pri njem samo "lomijo". Nazadnje pa — in ta ta ženska kača si lahko izmisli! — bo prišlo tako daleč, da bo moral očitno dati zadoščenje.

"Te stvari," je dejal župnik očitajoče Rožmanu, "bi lahko sami opravili. Kaj je treba tu komunistov? Čudim se, da se naše učiteljstvo da voditi komunistom. Niste videli, kdo je ves čas govoril? Kdo se je igral z vami vsemi? Na lastne oči sem moral videti, kako so vsi naši učitelji nasedli zgovornosti in zvitosti neke ženske, ki ji gre za docela druge interese, kakor vas ščititi! Motite se, če mislite da brani vašo čast! Ne vaša čast, vaš in naš poraz ji je drag! To, da bi vas dvignila proti nam! Le vi tega nočete videti! Namesto da bi tu vsi obračunali z njo, ste šli obračunavat z mano! To je bil njen cilj! — Od šole do mojih duri," je nadaljeval župnik očitajoče, "je bliže ko do njenih. Pa slišim, da tja rajši zahajate in se ne zavedate, da z vsako njeno besedo srkate vase strup in se vam zdi sladak. Kakor otroci nič ne veste, da ubija. Lahko bi se bili pogovorili mirno, brez vsakega hrupa, po krščansko in z dobro voljo. Če storim komu krivico, je ne storim namenoma, in sem jo voljan popraviti. Moram pa seveda vedeti, da ima oni najboljšo voljo, ki je pa pri vas nisem opazil!"

"Kar se tiče obiskov pri vas," je odvrnil Rožman, ki je bil nemiren, ker je imel sam opraviti z župnikom in se ni čutil trdnega, "veste sami, da niste nikdar nikogar povabili k sebi. A da bi nas kdo zastrupljal, temu moram ugovarjati. Tudi nas nihče ne vodi, kakor vi mislite. Mi smo vsak zase, toda ker ste nas užalili, moramo iskati zadoščenja. Če že ne zaradi sebe, pa zaradi ljudi. Lahko bi bili našli na učitelju tudi kaj dobrega, ne pa samo slabo, in s tem bi si pridobili vse po vrsti . . ."

Župnik je premišljal, nato pa rekel:

"Povejte učiteljstvu, da bom popravil krivico, ki mislijo, da sem jim jo bil storil. Vedno sem pripravljen, da grem poštenemu človeku na roko. Če pa boste odbili mojo ponujeno roko, vam povem, da znam biti drugačen. Vedeli bi lahko, dragi moj Rožman, da je oblast v naših rokah in je ne bomo dali nikomur, nikomur! Najmanj pa komunistom! Kdor bo dober in predan nam, bo vse dosegel, z drugimi pa bomo temeljito obračunali. Zapomnite si moje besede. Obračunal bomo tudi s tistimi, ki se nam odmikajo. — Vi ste nekoč stali trdno v naših vrstah. Kam vas zanaša? Želite si stran od tod, v boljši kraj, k železnici, zaradi otrok, ki pojdejo v gimnazijo. Zapomnite si: brez nas takega kraja v Sloveniji ni. Po nas in z nami pa vedno. Vaša naloga in dolžnost je, da nam vse še nepokvarjeno učiteljstvo privedete nazaj, da v bodoče ne bo proti meni sedem glasov, marveč samo eden. S tistim bomo opravili, kakor je prav! Za Klemenčeve v Sloveniji ne bo kruha. Rajši psu ko takemu človeku: pes nas čuva, tak človek pa grize, grize celo v dušo! — Te besede naj ostanejo med nama! — Privedite kdaj učiteljstvo na obisk k meni. Zbogom!"

Pri večerji je Magdič radovedno ogledoval župnika, dokler ta ni rekel: "Resnično, Satanas je mogočen duh. Težak boj so nekoč imeli v nebesih, ko so se hudobni angeli uprli pod Luciferjevim vodstvom. Tak boj se zdaj bije na zemlji. Cerkev bo morala vse storiti, da zmaga. Ta boj je zelo zelo nevaren!"

Magdič je čutil, da je moral župnik doživeti na konferenci nekaj težkega, ker je bil tako globoko pretresen. Vse, kar je izrekel, je bilo:

"Ženska je strašna, če se kača naseli v njej. — Letos vas čaka težak boj. Glejte, da boste zmagali." Magdič je slutil iz teh besed, da bo poslej župnik vedno rajši — njega poslal v boj, kakor pa sam šel.

"Z njo pa bomo obračunali," je zaključil pogovor Zadravec.

KAJ JE VOHAL STARI ŽANDAR

Te jeseni Podlesek nikakor ni bil v skrbeh, da bi se ne mogla ob vsakem trenutku zbrati pri njem prepotrebna trojka za preferanso, da o šahovskem partnerju sploh ne govorim. Sušnik ni vedel kam s časom, Plavšek je uhajal ženi s svojim "grem po opravkih", dvakrat tedensko je prihajal posojilnični tajnik, ki je po stari navadi vedno zgubljal. Podlesek je pri teh igrah toliko služil, da je lahko kadil—zastonj. Prihajal pa je tudi Klemenc, ki je sicer rajši šahiral, kjer je spravljal v obup tako Plavška kakor Podleska, a tudi k preferansi so ga često zvabili, dasi "samo za eno urico".

Ko pa so se igralci ražšli, je Podlesek po navadi ostal sam v svoji trgovini. V jutranjih in večernih urah, ko je bilo največ ljudi v trgovini, sta mu prihajali pomagat žena in hči. Sicer je pa stregel sam, urejal račune, pri čemer si je natikal naočnike, prebral od začetka do konca svoje Jutro, ali pa klepetal z ljudmi, ki so prihajali v trgovino. Poznal je od šolarčkov pa do starcev slehernega človeka in ker je večno poizvedoval, je tudi vedel za vse skrivnosti ivanovske fare. Da je poleg vsega tudi povsod imel svoje račune, je bilo jasno. Tako se je že zdavnaj oprijel misli, da bi Sušnikovima podtaknil, naj prodata svojo dolgo, brezkoristno hišo, naj si pozidata lepo vilo, "kakor jo ima Plavšek", ker ju to večno popravljanje samo stane, za otroke pa jima ni treba skrbeti. Seveda bi hišo kupil Podlesek, ker je bila pripravnejša za trgovino, pa bi lahko odprl tudi gostilno, ko bi hčer omožil.

Tiste dni pa se Podlesek ni toliko ukvarjal s Sušnikom, kako bi ga počasi pretental za hišo, kakor z nečim docela drugim.

Res se je bil Podlesek s propadom Avstrije do tal spremenil, iz avstrijskega žandarja je postal dober in zaveden Jugoslovan, ki mu v resnici vsa leta ni prišlo na misel, da bi se tu moglo kaj spremeniti. Še zdaj med vojno je neomajno stal vse do — poraza Francije.

(Dalje prihodnjič)

Jugoslovanski dan k proslavitvi razstave v Chicagu

V Chicagu se vrši sedaj prva mednarodna trgovska razstava ali semenj, in to tudi prva razstava te vrste v Ameriki, dočim so v evropskih deželah že stara tradicija.

Na tej razstavi je zastopanih 47 držav, med njimi Jugoslavija. Razstavni prostori so na pomolu Navy Pier in v International Amphitheatre. Pričela se je 7. avgusta in bo trajala do 20. avgusta.

Ob tej priliki so Jugoslovani aranžirali posebno slavnost, zvana Jugoslovanski dan, ki se bo vršila v soboto 12. avgusta v Litvinski dvorani (Lithuanian Auditorium), 3137 S. Halsted St.

Videli boste barvne filme iz Jugoslavije, igral bo tamburaški zbor Jadra, pel pevski zbor Francè Prešeren, nastopijo sestre Kovich in čuli boste tudi razne govornike.

Servirane bodo pristne jugoslovanske pijače po zmerni ceni. Dvorana bo odprta ob 7:30 zvečer. Pridite zgodaj!

Pristopajte k
Slovenski Narodni Podporni Jednoti

Naročite si dnevnik
"Prosveta"

Naročnina za Združene države (izvemši Chicago) in Kanado $8.00 na leto; $4.00 za pol leta; $2.00 za četrt leta; za Chicago in Cook Co., $9.50 za celo leto; $4.75 za pol leta; za inozemstvo $11.

Naslov za list in tajništvo je:
2657 SOUTH LAWNDALE AVE.
CHICAGO 23, ILLINOIS

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
3724 WEST 26th STREET
Tel. CRawford 7-2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P.M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
6:30 to 8:30 P.M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
Residence:
221 Shinston Rd., Riverside, Ill.
Phone Riverside 2212

ALI želite svojim priredbam čimveč moralnega in gmotnega uspeha?
OGLAŠAJTE JIH V PROLETARCU!

ZA LIČNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
ADRIA PRINTING COMPANY
Tel. Michigan 2-3145
1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

A Yugoslav Weekly Devoted to the Interest of the Workers
•
OFFICIAL ORGAN OF
J. S. F. and Its Educational Bureau

PROLETAREC

EDUCATION
ORGANIZATION
CO-OPERATIVE
COMMONWEALTH

NO. 2225 Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL., August 9, 1950 VOL. XLV

PEACE NO CRIME

Labor pays too much in blood and suffering in every war to have any plan presented to saddle more taxes on the lower than on the higher income-tax brackets.

Such plans are inconceivable.

There must be fairness in taxes as well as in prices and wages and working conditions, particularly in war time.

Neither should it be forgotten that a powerful nation may be powerful at the peace table as well as on the battle field and with an extremely lesser toll.

Peace is not a crime. No just sign-post to peace should be passed without proper consideration.

Young Americans are making the supreme sacrifice in Korea, but in justice to them as well as all humanity honorable peace cannot be disregarded.

In all unsettled world that may be changing or veering apparently toward great changes, all possible wisdom and vision must be brought to bear.—M. L. R.

Socialized vs. Private Hoarding

Our present subject is not production, but hoarding. It is inspired by a slap at hoarders by Secretary of Agriculture, Charles Brannan. Mr. Brannan says that hoarding is not only bad economics, but unnecessary. But, of course, he is speaking of private hoarding by people who hope to beat future price rises, if not actual shortages. As to socialized hoarding — well, that's another matter which Secretary Brannan talks about only indirectly, but plainly enough to show that the administration he serves has been doing it.

"We have enough butter in Federal storage to give every person a pound," he says.

Well, what's all the butter being hoarded for? We know the answer to that one. It's to prevent competition; to evade the natural law of supply and demand; to change a real surplus into a synthetic scarcity and, above all, to keep the price of butter from falling below a certain level.

Since the demand is "high" only in relation to supply, it seems to us that the price could be held in line simply by releasing Brannon's "hoard" of socialized butter to be sold at a competitive price. The same thing could be done with eggs and wheat and those other commodities that have been hoarded by the government.

As we turn this subject of hoarding backward and forward, we confess our inability to see any essential difference between Mrs. Jones, who stashes away 20 pounds of sugar and an administration that has hoarded so much that available storage capacities are bursting at the seams.

Nor do we believe that private hoarding is the cause of recent price increases nearly so much as the fact that we are still operating under a private-profit economy in which everybody is out to get all that he can for himself. In support of this latter view, we offer the recent bread-price rise as an example. The consumer doesn't hoard bread; it goes moldy before very long. But all of us are paying a cent for a loaf more now, seemingly because somebody decided that the price should be increased.

So what? So you may be puzzled as we are when we search for details. But we're not at a loss for a general explanation of what's the matter. The trouble is that bread and everything else is not produced to be used, but to be sold at a profit. The trouble is capitalism. And we're going to continue to have such troubles just as long as we persist in holding fast to capitalism and rejecting the socialist program for producing abundance for use instead of for profit.—R. L. A.

PEOPLE DO IT

By Henry Jones

If you are getting gray or baldheaded, probably you can remember way back when news of the latest scientific progress made you feel good, that mankind was on the upward march. Now you read about such things as atomic "death sand," fine powder coated with the waste product of atomic furnaces, that without our knowing it, could be killing us within a few days after exposure.

There's nothing wrong with science. It's the organization of knowledge. What's wrong is the disorganization of the human race, particularly of its working portion.

The tragedy there, is they've found that the more they are organized in things to divide them, the more disorganized they have to act.

• • •

Science is doing away with a lot of hard work. The population of Arkansas has gone down because mechanized cotton picking does the job with one fifteenth the labor. The folks that got eased out by this labor saving device aren't taking it easy at Palm Beach, either. They're wandering around trying to get enough gasoline to get them to someplace else to look for a job.

Organized knowledge seems dangerous stuff for disorganized men. It's the same disorganization that makes us leery of both cotton-picking machines and A-bombs.

Moral: Organize so that you're not more disorganized for being organized.

• • •

A man of prudence and foresight wandered into an Allegan, Mich., grocery store with 250 pounds of sugar that he had hoarded during World War II. He wanted to trade it for a new supply, to start his hoarding again.

In more polite circles, it's done less crudely. These genteel folk invest a fund hundred dollars each in a pool to purchase and store sundry items likely to run short in wartime, for their own subsequent use of profitable sale. It's all done very politely without lugging any heavy packages home.

Kinda odd when you think of it. A "hoarder" is a villain; but a fellow who buys futures in the commodity markets is as respectable as ever.

There's a trade war in Austria. The Russians bring in wines, textiles, soap, duty free and with no internal tax for their co-operatives, and sell this stuff at a third less than the prevailing price. There is no money in that business for the government treasury, but enough of the people in the government get something out of it to do nothing about it. And the socialist press seems to find it hard to get the working class indignant about the low price of the imported moonshine; but last year three quarters of Austrian vintage remained unsold. The untaxed goods originate in the satellite countries.

A bit earlier the Russians were accused of a dirty propaganda deal lowering prices in East Germany.

• • •

The president of the American Management Association says business is running short of executive ability, and is looking "in labor's ranks" for new executives. Shortage he says came from depression and war which interrupted the development of young executives. Maybe some hopefuls will buy a swivel chair in which to practice up at home.

PMA Objects to UMW Check to PMA Widow

The Progressive Mine Workers of America which has had a contract at the Knife River Coal Co., in North Dakota for several years, charges that the UMWA paid the widow of miner Carl Mees, killed in that mine, the sum of $1000.

The UMWA representative arranged for the local paper, the Beulah Independent, to take and run a photo of the widow receiving the check, and the Progressive Miners complain that this is both a mis-use of UMWA funds, so that it has not been able to make payments to UMWA members and their families and also "an attempt to buy off Progressive Mine Workers in hopes of undermining and destroying" that union.

STORE SALES SPURT

Department store sales in the last week of June were 10 per cent above those of the same period last year, according to the Federal Reserve Board.

NO COMMENT

Mrs. Paraska Mariutzan . . . will have to wait a month to find out whether she can keep her job as a scrub-woman at the Minneapolis post office. Her attorney, Samuel Segal, said . . . it will take that long for a federal loyalty board to decide whether she and her husband have ever been on overly intimate terms with Communists and Communist literature. . . . Mrs. Mariutzan has been employed at the post office since 1943. She earns $31.87 a week. Segal said jailousy of a woman who wants Mrs. Mariutzan's job was responsible for the charges. — From the Minneapolis "Morning Tribune," May 17.

PHONE OPERATORS
IN JERSEY GET RAISE
HIGHER RATE ASKED
Company Files for $9,800,000
Increase to Meet Added
Cost of $2,250,000.
—Headline from the New York "Times," April 21.

"I don't believe there is any group of men anywhere in this country doing a better job or a more intelligent job of saving our freedom than you here in the Cotton Manufacturers' Association of Georgia." — From an address delivered in Daytona Beach, Florida, on May 18 by Dr. Norman V. Peale.

"There are six reasons I would like to be your Clerk of the District Court: my wife, four youngsters and myself." Fred H. Ingram. — Advertisement in a Montana newspaper, June 15.

Announcement of: The formation of a group of students and instructors who will make a study of and investigate the manner and extent to which cultural organizations have been and are being infested with agents of the Socialistic State. . . . The organizations and educational facilities which are most infected with the disease of socialism are: colleges, Hollywood motion-picture industry, various student clubs on college campuses, newspaper editorial and book-review staffs, high-school textbooks, not to mention a host of leftists who roost in our colleges as instructors and professors, many of whom hold high positions. . . . We will invite scholars and journalists only of the highest caliber and intellect, such as Westbrook Pegler, George Sokolsky, John T. Flynn, Fulton Lewis, Jr., Dr. J. B. Matthews, . . . and former FBI agents. . . . An attempt will be made to list all sympathizers and "apologists for socialism" here at Penn, for future reference. . . . We are not concerned with Communist Party members. Instead we will be more concerned with pink professors. . . . All persons interested in joining this organization please write to . . . Pennsylvania Committee for the Exposure of Socialist Propaganda. — Advertisement in the University of Pennsylvania "Daily Pennsylvanian," April 14.

— From The Nation

HE KNOWS

She: Who is the greatest woman in the world?

He: I don't know.

She: Your mother.

He: My mother?

She: Yes, to whom do you owe more than you can ever repay?

He: My landlady.

• • •

SHE DOES

"Does your wife have her own way in the home?"

"Well, she writes up her diary a week ahead."

Unfortunately, Hershey Is Right

Americans, who like to think they are living in a civilized era, must have been shocked by the blunt language with which General Lewis B. Hershey described the nation's present needs. A United Press release in last Friday's papers tells Hershey's story:

Hershey calls for "killers" to fill the armed forces in its present struggle in Korea.

He says that the 14,000,000 men under arms in World War II were "used up and burned out" and that youths (Hershey calls them "men") of draft age are now needed—implicitly to be likewise "used up and burned out."

"In the last war we had 7,000,000 'killers' and another 7,000,000 to back them up," the selective service chief recalled. And he said that peacetime "killers" are anti-social, but now the armed forces need legalized "killers" to defend the free nations of the world.

Mothers and fathers who have reared their children to be courteous, gentle and fraternal—Christian parents who taught their offspring that the common Fatherhood of One God makes all men brothers, doubtlessly were horrified by Hershey's requisition for "killers."

But they should not condemn the General. He was stating the case correctly. The kind of society which has evolved out of a predatory class-economy calls for "killers." In a jungle, the animal with the sharpest claws is most likely to survive.—Reading Labor Advocate.

LIST TABLE OF PAY IN ARMY

WASHINGTON — A new recruit going into the Army will get $75 a month base pay for his first four months according to the official pay tables.

After that his pay will go up to $80 a month.

A $45 quarters allowance will be paid him if he lives off the base to which he is assigned. If he does any parachute jumping he will get and extra $50 a month. He also will get an allowance for any flying.

QUARTERS ALLOWANCES

The enlisted man with 10 years' service gets a base monthly pay of $95. A sergeant of similar service gets $154.35 and a master sergeant $227.85. Then all get quarters allowances, those with dependents getting between $45 and $67.50, those without dependents a flat $45.

The pay for warrant officers of 10 years' service starts at $232.80, with warrant officers of the fourth grade getting $363.75.

COMMISSIONED OFFICERS

The base pay for commissioned officers of 10 years' service runs this way: Second lieutenant $285; first lieutenant $320.63; captain $370.50; major $413.25; lieutenant colonel $456; colonel $570; brigadier general $769.50; ather general officers $962.25.

Officers get $42 monthly subsistence allowance as well as a quarters allowance ranging between $75 and $150 for those with dependents; and between $60 and $120 for those without dependents.

Incentive pay ranging between $100 and $210 also is paid officers for submarine service, flying service and similar duty.

Economic Republics

I like the spirit of the new rulers of India. They are not afraid to experiment and, for the first time in centuries, the plain people are receiving consideration.

Just the other day, an Associated Press telegram came through from New Delhi, announcing that Prime Minister Nehru had induced his government to set up two "rural republics," **where everyone has a job and no one starves.**

There will be no middle-man in the township. Producer and consumer will meet face to face. Nehru hopes to establish a network of small-scale industries. Farms will be jointly owned.

— Lonergan in "Labor"

NET INCOME SOARS

Class I railroads reported net income of $45 million in May, an increase of 40 per cent compared with the same month last year.

Wartime Grabbers

The profiteers are having a field day again.

They have jacked up their prices immorally to take advantage of economic conditions caused by the Korean war.

Meat wholesalers hike their prices and blame them on high costs of livestock—even though the meat-animals were bought and killed before the Korean crisis began.

Esso boosts the price of gas and blames increased demand — even though there has been no rise in its workers' wages or in production costs.

Incidentally, what became of the theory that the per-unit-cost of a product drops when the volume of sales increases?

Wages Cut 10 Percent

The 10 per cent jump in the price of 28 basic commodities in the past 30 days is sufficient evidence of war-profiteering to arouse the administration to immediate action.

This means that wages have been reduced 10 per cent, while profits have been raised 10 per cent. Such a situation does not create the right feeling regarding anything and it is unfair, unjust, intolerable. It will not be tolerated because it is also unnecessary.

Raising profits 10 percent and cutting wages 10 per cent in millions of cases where folks could hardly make the ends meet before the price raise and the pay cut, is not good for morale.

The secret of success in life is for a man to be ready for his opportunity when it comes.—Bayard Taylor.

Will this happen again?

The loud little handful, as usual, will shout for war. The pulpit will wearily and cautiously object, at first.

The great big mass of the Nation will rub its sleepy eyes and try to make out why there should be a war and will say, earnestly and indignantly, "It's unjust and dishonorable and there is no necessity for it."

Then the handful will shout louder. A few fair men on the other side will argue and reason against the war with speech and pen, and at first will have a hearing and be applauded.

But it will not last long. Those others will outshout them and presently the anti-war audiences will thin out and lose popularity.

Before long, you will see this curious thing: the speakers stoned from the platform and free speech strangled by hordes of furious men who in their secret hearts are still at one with the stoned speakers, as earlier, but do not dare to say so now.

And the whole Nation, pulpit and all, will take up the war cry and shout itself hoarse, and mob any honest man who ventures to open his mouth. And presently such mouths will cease to open.

Next the statesmen will invent cheap lies, putting the blame on the nation that is attacked, and every man will be glad of those conscience-soothing falsities and will diligently study them.

And thus he will, by and by, convince himself that the war is just and will thank God for the better sleep he enjoys after this process of grotesque self-deception.

—MARK TWAIN

NOT BY GUNS ALONE

Whether Korea presents a curtain raiser, a side show or the commencement of the big parade of war, it is the most severe test the United Nations has had.

But that is not all. The Korean situation opens the way to the most momentous days in history. Will this plan for universal peace, the United Nations, devised by the great architect of human affairs, Franklin Delano Roosevelt, which has achieved so much, be the instrument for which he planned it, or will it be turned into a means for the atomic destruction of what is known as civilization?

Korea presents after all not just the rumblings of another war. It presents either the success and workability of the United Nations or destruction on a scale so horrible as to make imagination useless.

Under the development of the possibilities for destruction with modern weapons, explosives and other ways of death, every street and every yard in the world may become a bloody battle ground.

Under the unusual circumstances of a world where millions have received little while a few have obtained too much and these multitudes now are awakening to a demand for more fairness and equality, the objectives cannot be gained by military force alone. There must be the heralding of a great new plan for freedom and plenty and security throughout the world that can be achieved only through democracy.

The world should be acquainted beyond the question of a doubt to a realization that the United Nations organization seeks to establish not only world piece but world-wide plenty and security for all.

Atomic power can be made an instrument of terrible destruction but also it may better become the power of production on a scale that can drench the world in plenty.

How great shall be the strength to be rallied to the banner of the United Nations will depend as much upon our ability to prove the sincerity of our purpose to move toward a new setup of more equal distribution of the fruits of production throughout the world as upon our military power.

Those great freedoms that Franklin Delano Roosevelt painted on the skies in the brilliance of his eloquence must be reburnished and rebrightened. They brought hope to the despairing, they re-invigorated those weary in the struggle, they inspired the deeds that will live forever in the heroism of victory.

Not by guns alone can this be done!

Your Dollar Buys Less Now

If you are a worker or farmer, you have less purchasing power now than in recent years.

"The Trainman News" of July 17 published a survey by the Public Affairs Institute showing your purchasing power has fallen far below the 1947 peak.

"The business recovery (since a lag in 1949) was prompt, vigorous and sustained," Chairman Leon Keyserling of the Council of Economic Advisers said in the "Journal of Commerce." But the survey says "farmers and labor have skidded down the economic ladder seriously."

"Once again we are witnessing an increase in the shares going to corporate profits, dividends and other income from investments," it continues.

"Between 1947 and 1949, the price received by farmers for their products had dropped 10 per cent or more. Farm machinery prices were up 30 per cent. . . .

"The Monthly Labor Review for June, 1950, shows that spendable income of workers today has less purchasing power than their 1944 wages."

The table below shows the earnings of the average factory worker with three dependents and indicates how his purchasing power has compared with 1939 dollars.

Period	Dollars Made	Value in 1939 Dollars
1944	$44.06	$34.89
1946 (June)	42.78	31.90
1948	53.17	30.87
1949	53.83	31.64

The real take-home pay of factory workers in 1949 was off $3.25 per week of real income—or 9 per cent lower than 1944.

THE CURRENT CRAZE FOR LOYALTY OATH

By Alan Barth
in Washington Roundup

The current craze for loyalty oath seems to have reached its pinnacle of frenzy on the west coast. The movie industry blacklists fellows who won't swear that they aren't communists. The University of California, America's largest institution of learning, has fired 157 of its employees for refusing to take an oath to the same effect. And now a radio station in Los Angeles has joined the fevered tribal dance.

It won't be long before someone suggests that newspapers ought to be next in line.

According to a story in the New York Times, Station KFI-AM, FM and TV — has required all its workers to sign affidavit asserting: "I am not now and never have been a member of or supporter of the communist party, or to my knowledge of any organization or group advocating the principles and objectives for which that party stands."

The boss of KFI, Earle C. Anthony, explained this requirement by saying, "We are in a business licensed by the government . . . with the privilege of entering thousands of private homes . . . I must be in a position to know . . . that there is not in our entire organization a single adherent to the communist party or any subversive group." Newspapers have the privilege of entering thousands of private homes, too.

The organ of the radio trade, Broadcasting Magazine, claps its hands over this bit of hyperthyroid patriotism and comments: "We think every station in the nation, every network, every supplier of programs, should follow the Earle Anthony lead and demand loyalty oaths of every employe."

And everybody at the station signed up with the single exception of Mrs. Charlene Aumach, network traffic manager, who said that her sole political affiliation has been Republican but that she is "not convinced that dictatorial methods are the sane way to combat undesirable ideologies." Mrs. Anmach was fired. My hat's off to her.

The defenders of loyalty oaths are fond of asking the simple question, "Why not? Why should any patriotic American object to signing a non-communist affidavit?"

But a prior and more opposite question is "Why?" the argument applicable in the case of government employees, that national security would be endangered by communists in positions where they could leak official secrets, has no relevance in universities, moving picture studios or broadcasting stations.

Those are unprofitable places for espionage. And of course if an employee tries to spout the party line in connection with his work, he can reasonably be fired for doing so—a very different thing from firing him because of his private political convictions of his affiliation with a lawful political party.

How much protection does a loyalty oath afford anyway? Does Mr. Anthony really believe that communists invariably tell the truth and that he can trust anyone who signs his affidavit? In point of fact, the only people caught by this silly test are people genuinely loyal to American principles — people like Mrs. Aumach who have too much self-respect to submit to it.

Now, why not? In the first place, the affidavit is offensive—as offensive as a request that one swear he is not a pickpocket or a horse thief. The atmosphere of suspicion engendered by these oaths is poisonous and degrading.

In the second place, the oath involves an inquiry by an employer into an area of private belief—an area in which he has no business. To require the confession of opinion and to make it punishable is to violate the most fundamental of all freedoms.

In the third place, the assumption that an employer may fire an employee on account of non-criminal political associations or activities runs directly counter to the principle of tenure during good behaviour which it is one of the essential functions of labor unions to uphold.

An employer may be as capricious as he pleases about hiring employees; and there are good reasons for not hiring communists. But an employer may not be capricious about firing employes who do their jobs satisfactorily. Performance on the job, not political purity, is the only valid standard.

Mrs. Aumach was quite right in calling the oath requirement a "dictatorial method." It reflects a growth of precisely the kind of intolerance that characterizes the totalitarian state.

According to J. Edgar Hoover, there are 54,174 communists and about 540,000 fellow-travelers in the United States. Whatever the number, they hold opinions that most of us consider very odious. But they have a right to hold them —and to express them, so long as they do nothing that violates the law.

If private employers can ask an employe's political beliefs, they can ask his religious beliefs. If they can fire him because they don't like his political affiliations, they can fire him because they don't like his religious affiliations. We may have a revival of the Know Nothing movement that flourished here in the 1850s. The irony is that now, as then, it will masquerade under the name of Americanism.

The Guild Reporter